

Želimir Ivelić, Ivica Grbac

Primjer postupka za priznanje prava na model

An example of the procedure for the recognition of a model

Stručni rad • Professional paper

Primljeno - received: 16. 09. 1998. • Prihvaćeno - accepted: 24. 09. 1998.

UDK 634*836.9

SAŽETAK • U prvome dijelu ovoga rada bio je prikazan primjer postupka za priznanje patenta, a u ovome nastavku bit će prikazan postupak za priznanje prava na model. Kao primjer za kratki prikaz modela dan je program dječjeg namještaja za odlaganje i pohranu ABC. To je komponibilni program namještaja za odlaganje i pohranu čiji vanjski oblici imaju izgled velikih tiskanih slova. Od tih je slova moguće pisanje kratkih imena. Unutrašnjost ormara oprema se po želji kupca, a na prednjice se montiraju vrata, također po želji kupca. Ormari su živih boja, a namještaj je namijenjen dječjim sobama.

Ključne riječi: dizajn namještaja, dječji namještaj, model

SUMMARY • In the first part of this paper the form of request for patent recognition was shown and in this sequel the form of a request for the recognition of a model will be shown. As an example for this brief review of a model, children's furniture programme for closeting and storage called ABC is shown. This is a furniture programme for closeting and storage whose external shapes are of the letters of the alphabet. From these letters it is possible to "write" short words. In the inner parts of the closets and wardrobes shelves can be arranged to choice, and on the front doors can be put to choice. Closets are in different vibrant colours and designed for children's rooms as children's furniture.

Key words: *furniture design, children's furniture, models*

MODEL

Modelom se štiti novi vanjski oblik određenog industrijskog ili obrtničkog proizvoda ili nekog njegova dijela. Uzorkom se štiti nova slika ili crtež koji se mogu prenijeti na određeni industrijski ili obrtnički proizvod ili njegov dio. Modelom odnosno

uzorkom ne štite se fotografска ili kartografsка djela, kao ni tehnički planovi i skice.

Jedan od uvjeta zaštite jest da oblik tijela, slika ili crtež budu novi, tj. da se bitno razlikuju od prije prijavljenih, odnosno onih koji su dostupni javnosti. Iako je, kao i za zaštitu patenata, zaštita modela ili uzorka prostorno ograničena na zemlju u kojoj je za-

Autori su asistent i redoviti profesor na Šumarskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu
Authors are an assistant and a professor respectively, at the Faculty of Forestry of the University of Zagreb

tražena, ispitivanje na sličnost provodi se na cjelokupnom poznatom fondu, bez obzira na zemlju. Ne mogu se štititi modeli i uzorci čija bi upotreba ili objava bila suprotna zakonu ili moralu.

Priznanjem prava i upisom u registar pri Zavodu, nosilac modela/uzorka stječe isključivo pravo korištenja oblikom tijela, slike ili crteža u proizvodnji, kao i pravo stavljanja u promet predmeta izrađenih prema tako zaštićenom obliku tijela, slike ili crteža, pravo raspolažanja modelom/uzorkom, te pravo na naknadu kada neka druga osoba upotrebljava u proizvodnji njegov oblik tijela, sliku ili crtež odnosno pravo udjela u dohotku, te druga prava utvrđena općim aktom. Zaštita modela i uzorka traje deset godina i ne može se prodljiti.

Kada se želi zaštititi model nekog proizvoda, tada se štiti njegov vanjski izgled. Vanjski izgled u ovom slučaju znači izgled svih ploha ormara (prednja, stražnja, bočne, gornja i donja). Prilikom opisa modela u prijavi te se plohe moraju detaljno opisati. Svaka mala promjena na vanjskim plohama modela znači da je riječ o drugome modelu. Na primjer, kada se projektira neki ormar, projektira se obično tako da taj ormar može i ne mora imati vrata na pročelju. To je jedan te isti ormar, samo u jednom primjeru ima, a u drugom primjeru nema vrata na pročelju. Kada se želi zaštititi takav ormar, moraju se raditi dvije prijave, jedna za ormar s vratima, a druga za ormar bez vrata.

Postupak za priznanje prava na model odnosno uzorak pokreće se podnošenjem prijave modela odnosno uzorka prema Pravilniku o postupku za priznanje prava na model odnosno uzorak u izdanju Državnog zavoda za intelektualno vlasništvo i može se nabaviti u prostorijama Zavoda u Zagrebu, Ulica grada Vukovara 78.

PRIMJER ZAHTJEVA ZA PRIZNANJE MODELAA

**The form of a request for recognition of
a model**

Prijava modela odnosno uzorka mora sadržavati tri primjera zahtjeva za priznanje prava na model odnosno uzorak na obrascu HMU-1, fotografiju ili grafički prikaz, opis tijela odnosno šare u tri primjerka, potvrdu nadležnog organa o statusu podnositelja prijave na temelju kojega se stječe pravo na plaćanje takse za prijavu u umanjenom iznosu, izjavu s podacima o zajedničkom predstavniku odnosno zajedničkom opunomoćeniku, ako prijavu podnosi više osoba, urednu punomoć ako se prijava pod-

nosi preko opunomoćenika, potvrdu u vezi sa zatraženim pravom prvenstva na temelju sajamskog prioriteta, ovjereni prijepis prve prijave, ako je zatraženo pravo prvenstva stranog podnositelja i zemlje porijekla, dokaz o uplati takse za prijavu.

Jedna prijava modela odnosno uzorka može sadržavati najviše 100 tijela ili šara koje se primjenjuju na proizvode svrstane u razred međunarodne klasifikacije za industrijske modele i uzorce (višestruka prijava). Svako tijelo ili šara moraju biti numerirani.

Zahtjev

The form of request

Zahtjev za priznanje prava na model odnosno uzorak podnosi se na obrascu HMU-1 a sadržava:

- Naziv tvrtke odnosno prezime i ime podnositelja prijave,
- adresu,
- zanimanje odnosno djelatnost,
- podatke o opunomoćeniku,
- skraćeni stvarni naziv modela odnosno uzorka,
- ime autora, ako on ne podnosi prijavu, ili izjavu podnositelja prijave da autor ne želi biti naveden,
- potvrdu ako je zatraženo pravo prvenstva,
- ovjereni prijepis prve prijave, ako je zatraženo pravo prvenstva,
- popis svih priloga koji se podnose uz obrazac HMU-1,
- potpis i pečat podnositelja prijave.

Ovdje je spomenut i autor, pa ćemo o autorskom pravu reći nekoliko riječi. Autori obično nisu vezani s primjenom svog rješenja u proizvodnji. Njima često ostaju samo autorska moralna prava, dok imovinska može uživati netko drugi. Novi oblici tijela i nova grafička rješenja uživaju zaštitu po Zakonu o industrijskom vlasništvu kao model odnosno uzorak i kao djela primijenjene umjetnosti po Zakonu o autorskom pravu. Zaštita po Zakonu o autorskom pravu je neformalna, bez pokretanja postupka i stječe se trenutkom stvaranja djela koje ima dovoljan stupanj originalnosti. Međutim, zaštita autorskim pravom, za razliku od zaštite modelom ili uzorkom, teže se ostvaruje. Zaštita autorskog prava obuhvaća pravo na objavljivanje, reproduciranje ili umnožavanje, stavljanje u promet, prikazivanje, prenošenje, preinake itd. Zakon o autorskom pravu ograničava se na zaštitu djela autora od neovlaštene reprodukcije odnosno kopiranja u bilo kojem obliku.

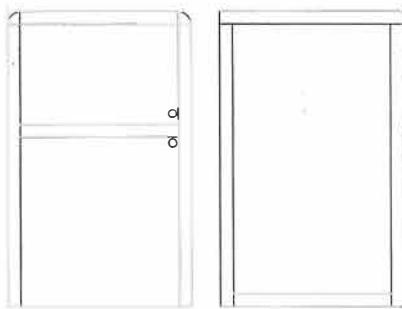
Fotografije i slike modela *Photographs and pictures of a model*

Fotografije ili grafički prikazi (nacrti) moraju prikazivati samo tijelo ili šaru, bez bilo kakvog drugog predmeta, pripadka, osobe ili životinje. Ako se jednom fotografijom ne mogu prikazati sva vanjska obilježja tijela, dostavlja se onoliko fotografija ili grafičkih prikaza koliko je nužno da se prikažu sva nova obilježja tijela. Ako je isto tijelo predočeno s više fotografija, one moraju biti posebno numerirane, tako da numeracija sadrži dva broja odvojena točkom (1.1, 1.2, 1.3). Pri višestrukoj prijavi, za svako se tijelo moraju dostaviti posebne fotografije i opis tijela u tri primjerka. Ako je isto tijelo predstavljeno s više fotografija, one koje se odnose na isto tijelo moraju biti posebno numerirane (za prvo tijelo 1.1, 1.2, i 2.1, 2.2 za drugo tijelo).

Opis modela *Description of a model*

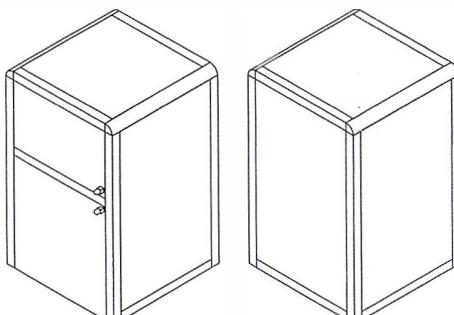
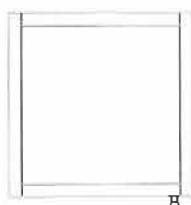
Opis tijela koji se dostavlja uz prijavu modela odnosi se samo na vanjski oblik, pod kojim se razumijevaju površine tijela odnosno njegovih dijelova koji se vide stalno ili pri njegovoj redovitoj upotrebi. Opis ne treba sadržavati podatke koji se odnose na konstrukciju, funkciju ili funkcionalne prednosti, materijal od kojeg je izrađeno ni slične podatke o tijelu ili njegovim dijelovima. U dalnjem tekstu prikazan je primjer opisa ormara A iz prijave zahtjeva za priznanje modela.

Ormar u pogledu s prednje strane ima izgled napisanog velikog tiskanog slova A. Konstruiran je od greda četvrtastog presjeka i greda presječka četvrtine kružnice. Kombi-

Slika 1

*Nacrt, tlocrt i bokocrt
ormara A • Front, top and
left view of wardrobe A*

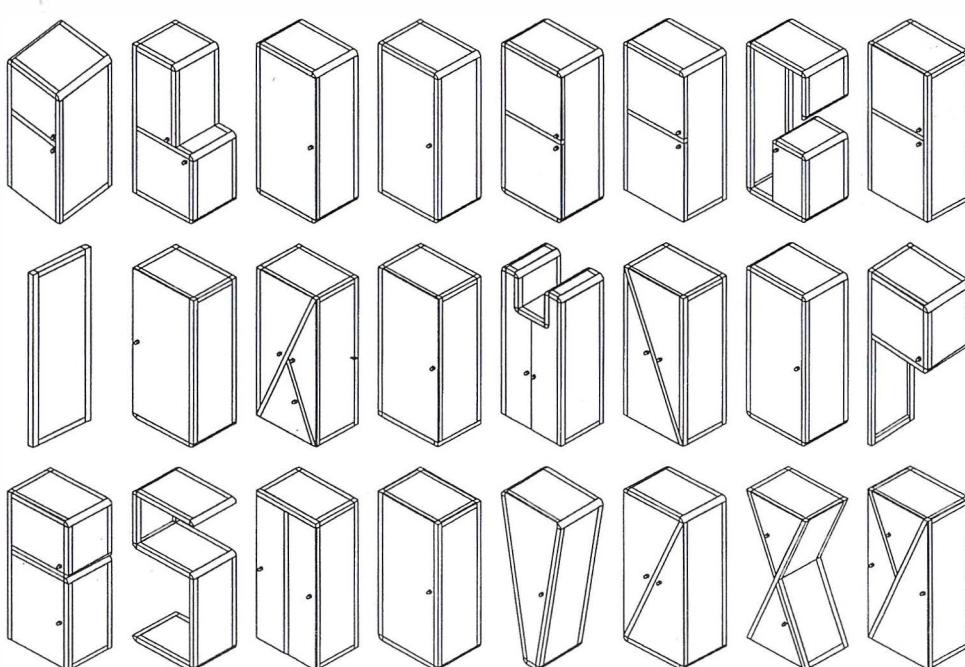

Slika 2

*Ormar A u prostornom
pregledu sprijeda i straga*
 • *Front and perspective
view of wardrobe A*

nacijom tih dvaju osnovnih elemenata dobivamo veliko tiskano slovo A u tri dimenzije. Prednje grede obojene su bojom radi bolje uočljivosti. Između rešetkaste konstrukcije nalaze se uklade. Na pročelju su vrata. Sa stražnje je strane postavljena uklada pravokutnog oblika. Bočne strane su identične, tu se vide uklade pravokutnog oblika.

Vanjski izgled ormara, gledajući s prednje strane (sl. 1) ima oblik pravokutnika.

Slika 3

*Izgled svih ormara u
dječjem programu
namještaja ABC • Look of
all wardrobes in
children's furniture
program ABC*

čiji je lijevi i desni gornji ugao zaobljen i horizontalnom gredom podijeljen na dva dijela. Vanjski izgled ormara, gledajući s desne bočne strane (sl. 1), ima oblik pravokutnika. Gornje horizontalne grede na bočnoj strani prelaze preko vertikalnih greda, a vertikalne grede prelaze preko donjih horizontalnih greda. Vanjski izgled ormara, gledajući s gornje strane (sl. 1) ima oblik pravokutnika. Gornje horizontalne grede na bočnoj strani presjeka četvrtine kružnice, prelaze preko horizontalnih greda, s prednje i stražnje strane, četvrtastog presjeka. Gledajući sa stražnje strane (sl. 2), ormara izvana ima oblik pravokutnika čiji je lijevi i desni gornji ugao zaobljen, a između greda nalazi se uklada (sl. 2).

**ODRŽAVANJE PRAVA PRZNATIH NA
TEMELJU PRIJAVA PODNESENICH
DRŽAVNOM ZAVODU ZA
INTELEKTUALNO VLASNIŠTVO
Keeping the rights recognized on the
basis of applications submitted to the
State Office for intellectual property**

Kada se u postupku pri Državnom zavodu za intelektualno vlasništvo utvrdi da je udovoljeno uvjetima za priznanje prava na patent ili model, Državni zavod posebnim zaključkom, a prije izdavanja rješenja o priznanju, nalaže podnositelju prijave plaćanje upravnih pristojbi za stjecanje odnosno održavanje prava za proteklo vremensko razdoblje, pri čemu takva naplata pristojbi pokriva ukupno proteklo vremensko razdoblje od dana podnošenja prijave.

Nakon plaćanja upravnih pristojbi po zaključku, Državni zavod za intelektualno vlasništvo izdaje rješenje o priznanju prava, odnosno u slučaju nepostupanja po zaključku odbacuje se prijava patenta ili modela. Predmetne pristojbe, tj. one koje se odnose na razdoblje od dana podnošenja prijave do izdavanja rješenja o priznanju prava, plaćaju se po pozivu. Daljnja pravodobna plaćanja pristojbi za održavanje prava briga su samog nosioca prava koji ta plaćanja obavlja samostalno tj. bez poziva Državnog zavoda, vodeći brigu da mu priznato pravo ne prestane vrijediti zbog neplaćanja pristojbi za održavanje.

**ZAKLJUČAK
Conclusion**

Iz ovoga se rada može zaključiti kako je za daljnje unapređenje dizajna namještaja, te same proizvodnje namještaja nužno primjenjivati nova konstrukcijska i dizajnerska rješenja kako bi se poboljšao proizvodni program tvrtke. Tvrtka koja se bavi proizvodnjom novoga programa namještaja trebala bi svoj proizvodni program zaštićivati kao model da se zaštiti od nelojalne konkurenčije. Naravno, kako se moglo vidjeti u ovome radu, postoje mnogi problemi oko zaštićivanja namještaja kao modela, no ako je proizvod uistinu originalan treba se potruditi i zaštititi ga, jer on može donijeti tvrtki veliku finansijsku dobit. Jednako tako, tvrtke koje u svojim proizvodnim programima inoviraju konstrukcije namještaja trebale bi te inovacije zaštićivati kao patente. Naravno, u konstrukcijama namještaja patenti će se odnositi na okov za namještaj na području kojega je i napravljeno najviše inovacija.

Sama izrada zahtjeva za modele i patente tvrtki oduzima mnogo vremena, a održavanje tih prava, ako se zahtjev pozitivno riješi, vrlo je skupo. Stoga je zaštićivanje modela i patenta neisplativo ako taj model ili patent ne mislimo finansijski dobro unovčiti.

**LITERATURA
References**

1. Grbac, I., 1994: Buđenje hrvatskog dizajna, Ambijenta 94, Drvna industrija 45(4): 147-151. Šumarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
2. Ivelić, Ž., 1997: Namještaj za odlaganje i pohranu. Diplomski rad: 41-61. Šumarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
3. Lapaine, B., 1994: Dizajn. Šumarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
4. Ljuljka, B. i Tkalec, S., 1995: Neke nove ideje u finalnoj obradi drva. Savjetovanje "Revitalizacija proizvodnje u finalnoj obradi drva". Šumarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu.
5. Vedorina, D., Horvatić, K., Smiljanić, D., Lapaine, B.: Pravna zaštita dizajnerskog stvaralaštva.
6. 1997: Zahtjev za priznanje prava na model-uzorak broj M970107A. Zagreb.
7. 1992: Pravilnik o postupku za priznanje patenta. Hrvatske patentne publikacije (4): 1-10. Državni zavod za intelektualno vlasništvo. Zagreb.
8. 1992: Pravilnik o postupku za priznanje prava na model odnosno uzorak. Hrvatske patentne publikacije (6): 1-5. Državni zavod za intelektualno vlasništvo. Zagreb.